

Підсекція «Українознавство»

УДК 32:316.334.3

**ПОЛІТИЧНІ ВЧЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ
КІНЦЯ ХVІІІ – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.**

Студ. Ю.Р. Балабаєнко, гр. БДс-12

Наук.керівник доц. Т.І. Кадлубович

Київський національний університет технологій та дизайну

Політичні вчення німецьких філософів Гегеля та Канта мали величезний вплив на розвиток політико-правової думки. Прогресивні положення теорій стали основою розвитку ліберальних і радикальних концепцій.

За своїм соціально-політичним розвитком у ХVІІІ ст. Німеччина значно відставала від передових країн тогочасної Європи. Німецька буржуазія боялась радикальних суспільних перетворень з участю широких народних мас і намагалась перевести революційні ідеї епохи у сферу спекулятивної філософії. Найпомітнішими постатями в філософії другої половини ХVІІІ — першої третини ХІХ ст. були І. Кант та Г. В. Ф. Гегель.

Іммануїл Кант свої політико-правові погляди виклав в працях "Ідеї загальної історії з космополітичної точки зору" та "Метафізичні початки вчення про право". І. Кант зазначав, що кожна людина є самодостатньою цінністю і має керуватися веліннями морального закону, "категоричним імперативом", який проголошує, що кожен індивід мусить чинити так, щоб правило його особистої поведінки могло стати правилом поведінки для всіх.

Дотримання вимог категоричного імперативу можливе, коли індивіди у змозі вільно слідувати голосу "практичного розуму". Проте, не кожен використовує індивідуальну свободу лише для реалізації вимог категоричного імперативу, часто свобода переростає у свавілля. Сукупність умов, які обмежують свавілля одного стосовно інших через об'єктивний загальний закон свободи, Кант називає правом. Право покликане регулювати зовнішню форму поведінки людей і має виступати як примусове. Надати йому примусовий характер здатна держава. Тоді як мисленням і почуттями має керувати мораль.

І. Кант вважав, що держава прийшла на зміну природному стану. Повага до природного права спонукає людей залишити цей стан і перейти до життя в громадянському суспільстві.

Філософ категорично заперечує право народу на повстання. Всякій державі, він вважав, слід мати три влади: законодавчу, що належить народові; виконавчу, яка на підставі закону надана правителю та є підзвітною законодавчій гілці влади; судову, що призначається виконавчою владою.

На відміну від І. Канта, його співвітчизник — філософ Георг Вільгельм Фрідріх Гегель виступав з консервативних позицій. Його вчення викладено у праці "Філософія права". Держава, за Гегелем, — це ідея розуму, свободи і права. А свобода особи, на його думку, знаходить свою реалізацію у праві приватної власності. Гегель вважав, що держава не залежить від громадянського суспільства, навпаки, суспільство неможливе без держави. Але у дійсності не держава творить громадянське суспільство, а громадянське суспільство творить державу. Він один із перших в історії політичної думки чітко розмежував громадянське суспільство й державу.

Ідея держави, за Гегелем, виявляється: по-перше, у вигляді індивідуальної держави; по-друге, у відносинах між державами як зовнішнє державне право; по-третє, у всесвітній історії. Трьома видами державної влади Гегель вважав законодавчу владу, яка належить законодавчому зібранню, урядову владу і владу правителя. Гегель вважав, що носієм світового духу є народ, який панує на даному ступені історії. Таким народом з часів Реформації він вважав німців.

Отже, вчення Канта та Гегеля стали основою для формування двох найважливіших напрямів суспільно-політичної думки.